

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

maRR
Małopolska Agencja
Rozwoju Regionalnego SA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

Zakres ochrony celnej praw własności intelektualnej

Przepisy dotyczące szeroko pojętej ochrony celnej obok prawa autorskiego, prawa własności przemysłowej, ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, w sposób skuteczny pomagają przedsiębiorcom w walce z nieuczciwymi konkurentami czy kontrahentami, którzy wykorzystując bezprawnie czyjąś własność intelektualną chcą sami osiągnąć korzyści. Dzieje się to poprzez wprowadzenie lub próby wprowadzenia na określony rynek towarów podrobionych czy pirackich.

Zdefiniujmy najpierw pojęcia: czym jest własność intelektualna, że chroni ją tak wiele reżimów prawnych? Czym jest towar podrobiony czy piracki.

Własność intelektualna jest jednym z najistotniejszych dóbr każdego przedsiębiorstwa. Składa się na nią szereg praw do tzw. wytworów, które nie są rzeczami, ale w rzeczach najczęściej ucieleśnione, jak np. znak towarowy (np. oznaczenie zamieszczone na opakowaniu), wzory przemysłowe (np. kształt torebki, wzór tkaniny obiciowej wersalki), projekty krzeseł, łóżek (niekoniecznie chronione jako wzory przemysłowe, a z pewnością chronione prawem autorskim), wynalazki (np. specjalna konstrukcja zapiętki buta czy samosznurujące się buty), know-how (unikalna wiedza dotycząca rozwiązań o charakterze organizacyjnym, technologicznym czy technicznym). Na większość z nich przysługują określone prawa, jak np. prawo ochronne na znak towarowy, prawo z rejestracji na wzór przemysłowy, a patent na wynalazek. Posiadając któreś z ww. praw mamy pewnego rodzaju monopol, w sferę którego nie wolno nikomu wkraczać, chyba, że za naszą zgodą (np. po udzieleniu licencji). Pamiętajmy, że te prawa mają charakter terytorialny - czyli ochrona przysługuje na określonym terytorium (np. Polski - zgłoszenie krajowe, Unii Europejskiej - zgłoszenie wspólnotowe, czy też w określonych krajach świata - zgłoszenie międzynarodowe). Przedsiębiorstwa „walczące” na rynku o konsumenta wiedzą, że to własność intelektualna pozwala na budowanie przewagi konkurencyjnej na rynku i sprawia, że klient sięgnie po torebkę sygnowaną ich znakiem towarowym, kupi sofę pochodzącą z ich zakładu, czy buty dla dziecka z opatentowanym na rzecz właśnie tego producenta zapiętkiem. Ale zanim do tego dojdzie, to przedsiębiorca musi ponieść koszty zaprojektowania logo firmy, zatrudnić dobrego projektanta mebli, czy konstruktora butów. Przestępcy intelektualni bardzo chętnie sięgają po czyjeś dobra niematerialne i np. sygnują swoje towary czyimś znakiem towarowym, czy też wprowadzają na rynek produkty wykonane według zastrzeżonego, na rzecz innego

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA - NIEDOCENIONY POTENCJAŁ PRZEDSIĘBIORCÓW

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

maRR
Małopolska Agencja
Rozwoju Regionalnego SA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

przedsiębiorcy, wzoru przemysłowego. Niezależnie od branży, eksportując czy importując towary należy mieć świadomość wartości posiadanej własności intelektualnej, a także sposobów jej ochrony.

Ta wiedza, z jednej strony uchroni nas przed nieumyślnym naruszeniem praw innego przedsiębiorcy, a z drugiej da oręż do „walki” o swoje prawa na obcym rynku. Skutkiem otwartych granic jest szybki przepływ towarów, co sprzyja handlowi towarami pirackimi i podrobionymi. Statystyki zarówno krajowe jak i unijne wskazują na tendencję wzrostową tego typu zdarzeń. Nielegalny import butów z logo Euro 2012 (znak towarowy zastrzeżony na rzecz Unii Europejskich Federacji Piłkarskich) czy torebek sygnowanych znakiem towarowym Diora, Fendi czy Cartiera, a wyprodukowanych w Chinach to nic nowego. Branża meblarska również nie jest wolna od podróbek – całkiem łatwo można natrafić na oferty tzw. podrabianego designu – gdzie oferuje się np. sprowadzone z Dalekiego Wschodu meble wykonane nielegalnie według projektów Pantona, Eamesa, Le Corbusier’a, czy rodzimego Klera z Dobrodzienia, a wyprodukowane bynajmniej nie na licencji.

To wszystko powinno motywować przedsiębiorców do ochrony posiadanej własności intelektualnej, poznania narzędzi do walki o jej utrzymanie, a w ostateczności zwalczania tych nieuczciwych, żerujących na własności intelektualnej do kogoś innego należącej.

W tej walce przedsiębiorca nie jest sam, w sukurs przychodzi m.in. szeroko pojęte prawo celne ze swymi regulacjami dotyczącymi naruszeń praw własności intelektualnej¹, a także pracownicy służby celnej mający przyznany szereg uprawnień w zakresie ochrony praw własności intelektualnej jak np. prawo prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach karnych w określonych przestępstwach przeciwko własności intelektualnej.

Co jest przedmiotem zainteresowania z punktu widzenia tej gałęzi prawa a dotyczy własności intelektualnej? Kluczowym pojęciem w tej materii jest tzw. *towar naruszający prawo własności intelektualnej*. Zgodnie z przedmiotową regulacją są nimi towary podrabiane, towary pirackie oraz towary naruszające patenty, dodatkowe prawa ochronne, prawa do chronionych odmian roślin, prawa do nazw pochodzenia lub oznaczeń geograficznych. Tak więc **towarem podrabianym** będą np. portfel, torba z logo Luisa Vuitton, rodzimego Wittchena czy Batyckiego wyprodukowane

¹ Artykuł ten opisuje regulacje ujęte w Rozporządzeniu Rady (WE) NR 1383/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. dotyczące działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa (Dz. Urz. UE L.03.196.7)

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

maRR
Małopolska Agencja
Rozwoju Regionalnego SA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

w Chinach i opatrzone wspomnianymi znakami towarowymi bez zgody ich właścicieli, a które mają zostać wprowadzone na rynek danego kraju. Natomiast **towarem pirackim** jest towar, który jest kopią lub zawiera kopie wykonane bez zgody posiadacza prawa autorskiego lub praw pokrewnych lub też posiadacza prawa do wzoru (przemysłowego), czyli np. podrobione krzesła firmy Kler wyprodukowane przez inną firmę. Tego typu produkty staną się przedmiotem zainteresowania celników w sytuacji, gdy np. zostaną zgłoszone do swobodnego obrotu na terytorium Polski. Również w sytuacji, gdy przedsiębiorca (lub jego przedstawiciel), poweźmie podejrzenie naruszenia przysługujących mu praw własności intelektualnej, może złożyć bezpłatny wniosek o podjęcie działania przez organy celne. Wniosek jest składany, na odpowiednim formularzu, do Dyrektora Izby Celnej w Warszawie (ul. Erazma Ciołka 14 A, www.bip.warszawa.ic.gov.pl).

Rozróżnia się dwa rodzaje wniosków: „zwykły” zwany krajowym (czyli składany np. w Polsce i opierający się na prawach krajowych) oraz *wspólnotowy* (opierający się na prawach wspólnotowych i odnoszący się do terytorium całej Unii Europejskiej lub wyznaczonych Państw Członkowskich, a nie tylko do państwa, w którym wniosek został złożony). Należy pamiętać, iż do wniosku powinno się dołączyć wszelkie informacje, które pozwolą służbom celnym na natychmiastowe rozpoznanie określonych towarów (np. broszury, foldery), a także należy podać wartość przed opodatkowaniem autentycznych produktów na legalnym rynku w kraju, w którym składany jest wniosek. Ważne jest, aby podać: techniczne różnice, jeżeli są znane, między autentycznymi i podejrzanymi towarami, lokalizację towarów lub zamierzone miejsce przeznaczenia, szczegółowe dane umożliwiające identyfikację przesyłki, kraj lub kraje produkcji oraz trasy używane przez handlarzy. W składanym wniosku wspólnotowym powinno się wskazać również Państwo lub Państwa członkowskie, w którym dany podmiot chce ubiegać się o ochronę oraz nazwy i adresy osób do kontaktu w każdym zainteresowanym Państwie Członkowskim (pełnomocnik, przedstawiciel). Do wniosku dołącza się również dowody potwierdzające przysługujące prawa własności intelektualnej (np. kopia patentu) oraz oświadczenie, w którym podmiot przyjmuje na siebie odpowiedzialność w stosunku do osób trzecich, jeśli zostałyby poszkodowane na skutek zatrzymania towarów (np. okazałoby się, że nie naruszają prawa własności intelektualnej) oraz zobowiązuje się do przyjęcia na siebie wszelkich kosztów poniesionych w związku z przetrzymywaniem towarów. Decyzja zapada w terminie 30 dni roboczych od otrzymania wniosku. Przy uwzględnieniu wniosku zostaje wyznaczony okres w jakim organy celne mają podejmować działania w celu ochrony prawa własności intelektualnej wnioskodawcy, ale termin

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA – NIEDOCENIONY POTENCJAŁ PRZEDSIĘBIORCÓW

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

maRR
Małopolska Agencja
Rozwoju Regionalnego SA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

ten nie może przekroczyć jednego roku od daty uwzględniającej wnioski. Zasadniczo zatrzymywanie podejrzanych towarów odbywa się na wniosek, ale istnieje również możliwość zatrzymania podejrzanych towarów z urzędu w celu umożliwienia złożenia wniosku o podjęcie działań przez posiadacza prawa. I tak w przypadku, gdy organy celne, w trakcie swoich standardowych działań mają podejrzenie, że dane towary naruszają prawo własności intelektualnej, mogą zawiesić dopuszczenie tych towarów lub zatrzymać je na okres trzech dni roboczych liczonych od chwili otrzymania zawiadomienia przez posiadacza prawa, jeżeli jest on znany, aby umożliwić mu złożenie wniosku o podjęcie działań. Po zatrzymaniu, urząd celny dokonujący zatrzymania informuje o swoim działaniu posiadacza prawa oraz zgłaszającego towary, przesyłając im stosowne zawiadomienie. Znane marki mają w Polsce swoich pełnomocników w postaci kancelarii, które występują w takiej sytuacji z określonymi wnioskami. W celu ustalenia czy prawo własności intelektualnej zostało rzeczywiście naruszone, służby celne przekazują posiadaczowi prawa, na jego prośbę i jeżeli są one znane, dane dotyczące odbiorcy, nadawcy, zgłaszającego lub posiadacza towarów oraz dane dotyczące pochodzenia towarów podejrzanych o naruszenie prawa własności intelektualnej. Ponadto, urząd celny umożliwia posiadaczowi prawa przeprowadzenie inspekcji towarów, których dopuszczenie zostało zawieszono lub które zostały zatrzymane. Jeżeli w ciągu 10 dni roboczych od otrzymania zawiadomienia o zawieszeniu dopuszczenia towarów lub o zatrzymaniu towarów urząd celny nie zostanie powiadomiony o wszczęciu postępowania mającego ustalić czy nastąpiło naruszenie prawa własności intelektualnej na mocy prawa krajowego, towary zostaną zwolnione, z zastrzeżeniem dokonania wszystkich formalności celnych. Okres ten może być w stosownych przypadkach przedłużony maksymalnie o 10 dni roboczych (w przypadku towarów szybko psujących się okres wynosi trzy dni robocze, bez możliwości przedłużenia). Należy mieć na uwadze fakt, że służby celne w przeważającej większości Państw Członkowskich nie są upoważnione do samodzielnego podejmowania i prowadzenia postępowań wyjaśniających czy rzeczywiście doszło do naruszenia prawa własności intelektualnej oraz do stosowania wynikających z naruszenia sankcji karnych lub cywilnych. Za każdym razem, po zatrzymaniu podejrzanych towarów konieczne jest zawsze podjęcie dalszych kroków prawnych przez posiadacza praw - przed odpowiednimi organami krajowymi (policją, prokuraturą, sądami cywilnymi czy karnymi). Jest również tzw. „procedura uproszczona”, polegająca na dokonaniu, przez organy celne zniszczenia zatrzymanych towarów, bez konieczności ustalania przez właściwe organy czy prawo własności intelektualnej zostało w rzeczywistości naruszone. Ma to miejsce w sytuacji,

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA – NIEDOCENIONY POTENCJAŁ PRZEDSIĘBIORCÓW

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

marr
Małopolska Agencja
Rozwoju Regionalnego SA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

gdy posiadacz prawa potwierdzi na piśmie, że towary naruszają jego prawa, a zgłaszający (posiadacz lub właściciel) zatrzymanych towarów udzieli pisemnej zgody na piśmie.

Jaką radę można wysnuć dla przedsiębiorcy? Po pierwsze należy zadbać o własność intelektualną tworzoną w przedsiębiorstwie (poprzez np. uzyskanie prawa wyłącznego w postaci prawa ochronnego na znak towarowy, czy prawa z rejestracji na wzór przemysłowy). Po drugie reagować na każde próby jej naruszenia. Przecież żadne, nawet precyzyjne, regulacje prawne nie zastąpią aktywności przedsiębiorcy.

Autor: Anna Sowa – Jadczyk, rzecznik patentowy

W ramach projektu zachęcamy do korzystania
z **bezpłatnych usług Wirtualnego Rzecznika Patentowego**
na www.marr.pl/rzecznik

Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego
ul. Kordylewskiego 11, 31-542 Kraków
Tel.: (12) 417 74 22, 617 66 21
Fax: (12) 617 66 66